

ТЕРИТОРІАЛЬНІ АСПЕКТИ ПОШИРЕННЯ ПРОТЕСТАНТИЗМУ В КІРОВОГРАДСЬКІЙ ОБЛАСТІ

З кінця минулого століття в Україні спостерігається постійне збільшення кількості релігійних громад протестантських конфесій. Така ж тенденція притаманна і Кіровоградській області. Зростанню кількості громад протестантів в області сприяє активна просвітницько-релігійна та місіонерська діяльність, що ведеться в регіоні з традиційним домінуванням православ'я. Нині Кіровоградщина належить до Центрально-Південного релігійно-географічного району, що належить до групи православно-протестантських регіонів країни [1].

Протестантизм в регіоні з'явився з першою хвилею німецьких колоністів. У 1786 р. в регіоні заснована німецька колонія Старий Данциг (нині с. Карлівка, Кіровоградського району) з діючою німецькою кірхою. Серед німецьких колоністів були лютерани, меноніти, євангелісти, баптисти, п'ятидесятники. Громада лютеран існувала і в м. Єлисаветград, де у 1854 р. була побудована кірха Св. Марії. У 1867 р. в с. Карлівка та с. Любомирка виникли громади баптистів, а у 1870 р. в Єлисаветградському повіті діяло 11 таких громад. У 30–40-х рр. ХХ ст. кількість лютеран в регіоні істотно скоротилася в результаті розкуркулення та голодомору. Відродження протестантизму розпочалося в кінці ХХ ст. У 1989 р. в області діяло 35 євангельських громад, 80 % членів яких були українцями. У 1995 р. в рамках Німецького Відродження в Україні відновила діяльність громада лютеран у с. Крупське. У 1996 р. Кіровоградська, Олександрійська та Світловодська лютеранські громади разом нараховували 200–250 членів (з 2000 членів в Україні) [2].

З 1990-х рр. в області поступово зростала кількість та питома вага протестантських громад в конфесійній структурі. У 2000 р. в регіоні діяло 168 таких громад (41,1 % всіх громад). Найвищою була їх частка у м. Світловодськ (66,7 %) та Онуфріївському районі (63,2 %); найнижчою – в Устинівському (14,3 %), Знам'янському та Олександрівському (по 17,6 %) районах. Упродовж 2000–2010 рр. кількість громад протестантів в області зросла до 259, що складало 42,6 % всіх громад. До 2015 р. кількість громад протестантів зросла до 271, а їх питома вага знизилася до 38 % [3].

У 2015 р. конфесійна структура протестантизму в області мала такий вигляд: п'ятидесятницькі громади – 36,5 % всіх протестантських громад, баптистські – 32,1 %, нехристиянські – 11,1 %, адвентистські – 8,5 %, громади Свідків Єгови – 3,7 %, лютеранські громади – 1,1 %, громади інших протестантських конфесій – 7,0 % (рис. 1.).

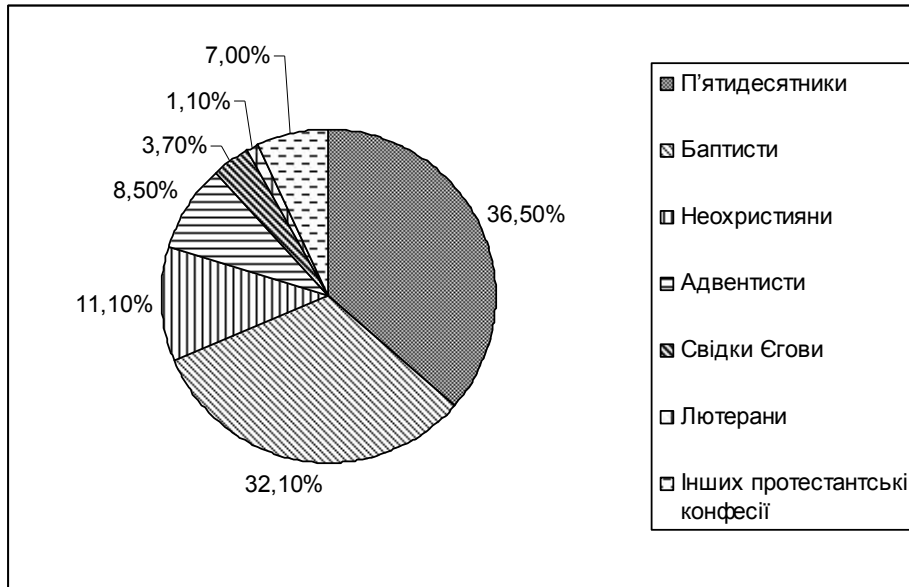

Рис. 1. Конфесійна структура протестантизму в Кіровоградській області, 2015 р.

В просторовому аспекті зберігається тенденція домінування протестантських громад над іншими на сході області - у м. Світловодськ (63 %) та Онуфріївському районі (55,6 %). До територій з домінуванням протестантизму додалися м. Олександрія (54,6%) та Бобринецький район (53,9 %). Мінімальна частка протестантів – у Знаменському районі (12%). Низькою (22,2-29,0 %) є частка таких громад на заході області у Вільшанському, Голованівському, Новомиргородському, Новоархангельському, Ульянівському та Устинівському районах (рис. 2.).

Поширеність протестантизму в Кіровоградській області (станом на 17.12.2015)

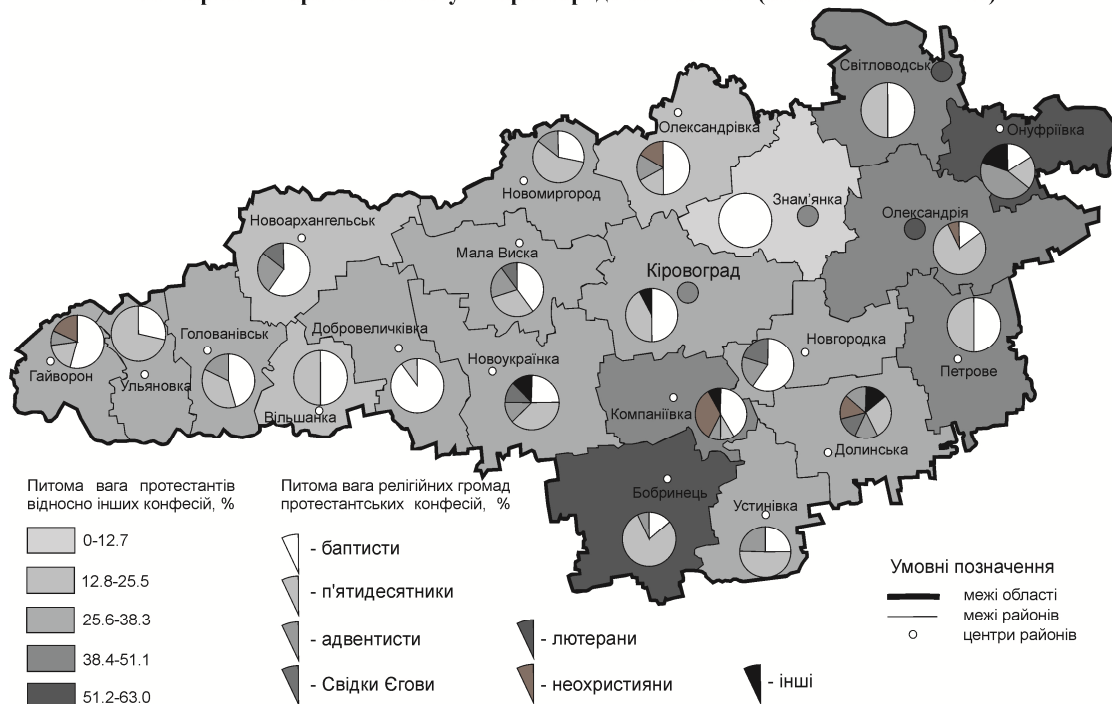

Рис. 2. Поширеність протестантизму в Кіровоградській області, 2015 р.

П'ятидесятництво в області представлене 30 громадами Всеукраїнського Союзу церков християн Віри Євангельської (ХВС), 24 незалежними громадами ХВС, 34 громадами Божої Церкви ХВС в Україні та 11 громадами Союзу Церкви Божої України. Найбільше громад п'ятидесятників діє у Бобринецькому, Олександрійському районах (по 11) та у м. Олександрія (10). У зазначених районах вони складають 78,6 % всіх протестантських громад. У Знам'янському, Новгородківському, Новоархангельському такі громади відсутні. Громади п'ятидесятників домінують в структурі протестантизму в Олександрійському, Бобринецькому, Новомиргородському та Ульяновському районах.

В області зареєстровано 87 громад баптистів. Вони представлені у всіх районах і містах. Найбільша їх кількість – у м. Кіровоград (8) та Добровеличківському (9) районі. Повне домінування баптизму серед протестантських громад спостерігається у Знам'янському районі. Крім того ці громади чисельно переважають у Добровеличківському, Гайворонському, Новоархангельському, Новгородківському районах.

Серед неохристиянських конфесій в області представлені 26 громад харизматів та 5 громад Новоапостольської церкви. Найбільше громад харизматів діє у м. Кіровоград (9), м. Олександрія (5) та Компаніївському районі (4). Громади Новоапостольської церкви представлені у м. Олександрія (2), м. Кіровоград, м. Світловодськ (по 1 громаді).

Адвентизм в області представляють 23 громади Церкви Адвентистів Сьомого Дня. Найбільше їх у м. Кіровоград (4). У Вільшанському, Добровеличківському, Знам'янському, Олександрійському, Петрівському, Кіровоградському, Світловодському, Ульяновському районах такі громади відсутні. У решті районів діє по 1–2 громади адвентистів.

В області діє 10 громад Свідки Єгови: 2 – у м. Світловодськ, по 1 – у м. Кіровоград, м. Знам'янка, м. Олександрія, Новоархангельському, Новоукраїнському, Бобринецькому, Гайворонському, Маловисківському районах. В регіоні присутні 3 громади лютеран (2 громади Німецької та 1 громада Української Євангелічної лютеранської церкви). Територіально вони представлені у м. Олександрія (2) та м. Світловодськ (1). До інших протестантських конфесій в області належить 17 громад.

Отже, протестантизм поступово поширюється в релігійному просторі Кіровоградщини. Останнім часом уповільнилися темпи зростання кількості громад протестантів, а їх частка в конфесійній структурі регіону почала знижуватися. Найбільшого поширення протестантизм набув на сході області та у Бобринецькому районі, де він вже домінує в конфесійній структурі. Менш поширені протестантські конфесії на заході області.

Список використаних джерел:

1. Ковальчук А. С. Релігійно-географічне районування: критерії і показники / А. С. Ковальчук // Український географічний журнал – 2000. – № 3. – С. 40–43.
2. Ільїна К. Виникнення та поширення лютеранства та баптизму на

- Кіровоградщині / К. Ільїна // Краєзнавці Кіровоградщини – 10-й річниці незалежності України: Матеріали обл. краєзн. конференції 22 травня 2001 р. – Кіровоград, 2002. – С. 21–25.
3. Дані про кількість зареєстрованих та незареєстрованих релігійних організацій у Кіровоградській області станом на 1 січня 2015 рр. // Матеріали відділу у справах національностей та релігій КОДА.